

Prof. dr. Nihad Agić
Prof. dr. Enes Duraković
Prof. dr. Fahrudin Rizvanbegović
Filozofski fakultet u Sarajevu
Odsjek za književnosti naroda BiH
Franje Račkog 1
71 000 Sarajevo
Tel.: 033 253 200

Recenzija knjige
Književna prošlost i poetika kulture
(Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)
autora dr. Sanjina Kodrića

Na osnovu detaljnog uvida u rukopis knjige *Književna prošlost i poetika kulture (Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)* autora dr. Sanjina Kodrića, ovim putem s posebnim zadovoljstvom podnosimo zajednički recenzentski sud.

Knjiga *Književna prošlost i poetika kulture (Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)* autora dr. Sanjina Kodrića (obuhvata sveukupno 165 gusto kucanih stranica A4 formata, i to 148 stranica samog teksta i 15 stranica bibliografije, od koje je 110 bibliografskih jedinica naučno-stručne literature na engleskom i, djelomično, njemačkom jeziku te 110 bibliografskih jedinica na bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku) podijeljena je u četiri poglavlja: *I. Teorija i praksa novog historicizma: Mogućnosti bosanskohercegovačkog razumijevanja, II. Teorija novog historicizma: Jedno metodološko razmatranje, III. Novohistoricistička praksa: Dva bosanskohercegovačka primjera i IV. Izvori i literatura.*

Prvo poglavlje knjige *Teorija i praksa novog historicizma: Mogućnosti bosanskohercegovačkog razumijevanja* obuhvata uvodnu bilješku *Teorijski problem i njegova praksa*, gdje autor iznosi argumente književnonaučne i metodološke prirode, u opredjeljenju za novohistoricističku teoriju i metodu u savremenom proučavanju književnosti. Vrijedi ovom prilikom ukazati na dva važna elementa iz ovog uvoda, a tiču se samog koncepta knjige. Jedan se odnosi na autorovu razložnu dilemu da li u knjizi ponuditi cjelovit prijedlog novohistoricističke teorije, ili ponuditi specifično vlastito razumijevanje novog historicizma kao interpretacijske prakse? Nakon iščitavanja knjige, stječe se dojam da se autor opredijelio za sistematičan prikaz novohistoricističke doktrine, ali da u primjeni metodologije novog historicizma ni najmanje ne manjka ni vlastitog, tj. kodrićevskog razumijevanja književnih pojava. O tome bjelodano svjedoče posebno dvije ogledne studije iz bosanskohercegovačkog književnog života, u kojima je dr. Sanjin Kodrić, sukladno jednom od značenja grčke riječi *theōria*, izrazito uspješno ponudio svoje viđenje nekih književnih fenomena iz bosanskohercegovačke književnosti mimo, kako on kaže, «onog predmetnog područja kojim se bavi američki novi historicizam». Tu bismo njegovu književnoteorijsku vlastitost mogli označiti kao pisanje iz konteksta i za kontekst, što je inače prepoznatljiva Kodrićeva autorska gesta.

Središnji dio knjige nosi naslov *Teorija novog historicizma: Jedno metodološko razmatranje* i odnosi se na teorijsku studiju *Novi historicizam: Književnost u historiji, kulturi i politici*, gdje autor, u tri metodološki uravnotežene cjeline, raspravlja o novom historicizmu u tri ravni: u ravni teorije i metodologije novog historicizma na osnovu odabranih radova

njegovih osnovnih predstavnika, posebno Stephena Greenblatta, u ravni situiranja novog historicizma i njegovog razgraničenja od drugih književnonaučnih i kulturnohistorijskih pravaca te, najposlije, u ravni razumijevanja novog historicizma kao kulturnopoetološkog smjera na foliji interdisciplinarnog sklopa diskusija. Pritom, dr. Sanjin Kodrić u nizu svojih referiranja na teorijske radove Stephena Greenblatta i drugih ispravno i argumentirano ukazuje da je novi historicizam svoj primarni spoznajni interes usmjerio ne ka teorijskim sistematizacijama, prema kojima pokazuje značajnu skepsu, nego prema interpretacijskoj praksi, gdje se tumač književnosti pokazuje kao angažiran, kulturnoantropološki orijentiran interpretator. Autor, nadalje, u svojem instruktivnom i brojnim detaljima prožetom prijedelu ukazuje i na različite kontroverze oko teorijske recepcije i teorijskog relacioriranja novohistoricističkih radova i, u tom kontekstu, u svojem se prikazu dotiče i radova Brannigana, Veesera, Eagletona, Bertensa, Ryana i mnogih drugih. Složenost, raznolikost i obimnost teorijske građe pred Kodrića je, svakako, stavila izazov suočenja s njom na odgovarajući način, što i nije uvijek bilo jednostavno, kako se to uostalom vidi i u s razlogom impliciranoj dvojbi kako pristupiti novom historicizmu, u kojoj ga perspektivi razumijevati, čemu dati posebnu prednost i slično, a s čim u vezi autor uspješno pronalazi rješenje u, kako kaže, širem razumijevanju novohistoricističkog teorijskog smjera, ne, dakle, samo s obzirom na njegov američki kontekst, nego, zapravo, unutar širih pojava u teoriji druge polovine prošlog vijeka, a što – kao poseban kvalitet ove knjige – ima veze s Kodrićevim vezivanjem za bosanskohercegovačku situaciju kao polazišnu perspektivu svih razumijevanja unutar knjige kao cjeline. Otud, iako ovako stavljena na kušnju u kojoj je teško pronaći uvijek najpogodnija rješenja, sve ono bitno u vezi s doktrinarnim i interpretatorskim u Greenblattovim radovima studija dr. Sanjina Kodrića iznijela je izrazito uspješno na svjetlo dana. Pritom, sagledavanje, čitanje i interpretiranje novog historicizma u ravni njegovog situiranja i razgraničenja u knjizi dr. Sanjina Kodrića s pravom je zauzelo dosta prostora, jer se upravo u toj ravni mogu odmjeriti novohistoricistički dometi i zasluge i za književnu teoriju i za praksu interpretiranja, pri čemu je Kodrić u svojem teorijski zahtjevnom dijelu knjige kao cjeline pokazao iznimno poznavanje novohistoricističke teorije i metodologije.

Kad je riječ o prakticiranju novohistoricističke metode na bosanskohercegovačkim književnim primjerima, što autor dr. Sanjin Kodrić ostvaruje u trećem poglavlju knjige *Novohistoricistička praksa: Dva bosanskohercegovačka primjera*, treba utvrditi da se ovdje novohistoricistička metoda koristi kao najopćenitiji okvir, udružena s nekim prepoznatljivim elementima tradicionalne književnopovijesne struje, pa sa stanovišta koncepta, metodologije i američke prakse novog historicizma, Kodrićeva knjiga u bosanskohercegovačkom kontekstu predstavlja posebno važne zametke novohistoricističkog promišljanja, hrabro i spretno otvarajući i u našoj književnoj znanosti pitanja odnosa povijest – politika – ideologija – kultura. Navodeći u uvodu da u aplikativnom poglavlju knjige uglavnom insistira na književnonaučnom povratku historijskom proučavanju te smještanju književnosti u šire okvire kulture i politike, ovim autor – možemo pretpostaviti – implicitno upućuje na složenost metodološkog prelaska na postupak novog historicizma u bosanskohercegovačkim uvjetima, na moguće prijelazne oblike između ova dva modela, ali i na njihove veze, koje elementima novog historicizma mogu osigurati lakši ulazak u metodološki instrumentarij ovdašnje, domaće nauke o književnosti, naravno ne bez izvjesnih promjena koje zahtijeva, omogućuje ili koje se mogu desiti s obzirom na metodološki karakter njihovog novog konteksta upotrebe (da li je tu riječ o nekim inovativnim kodrićevskim proceduralnim «pregovaranjima» s domaćom akademskom zajednicom, pitanje je koje se kao novi element važnosti knjige nameće na ovom mjestu?). Autor, pri svemu ovom, u ovom poglavlju knjige kao cjeline, u dvije obimne praktične novohistoricističke ogleadne studije *Književnoteorijski i književnohistorijski modeli izučavanja (S uvidom u slučaj «Djelidbe» S. Kulenovića i njezine recepcije)* i *Nevolje s kanonom: Slučaj*

bosanske i/ili bošnjačke književne historije (Na primjeru okolnosti i karaktera ranog kanonizacijskog rada M. Begića), pretresa važne ideološke, političke i kulturne prilike u književnosti i književnom životu BiH u vremenu od kasnih četrdesetih do ranih sedamdesetih godina prošlog vijeka te, u prvom ogledu, u taj kontekst smješta dramu *Djelidba* Skendera Kulenovića i njenu vrlo složenu nekadašnju recepciju, odnosno, u drugom ogledu, književnohistorijsku misiju Midhata Begića, pri čemu obje studije povezuje zajednički cilj označavanja «subverzivnog» materijala i otpora ideološkom kanonu socijalističkog realizma te uspostavljanja književno-estetskog kanona kao izraza tog otpora. I u ovom segmentu knjige autor dr. Sanjin Kodrić pokazuje iznimnu obaviještenost o materiji koju obrađuje, ali svojim novim istraživačkim čitanjima ujedno ocrtava i elemente jedne moguće sintetičke slike ovog razdoblja bosanskohercegovačke kulturne i književne historije, čijem konačnom uspostavljanju, kako to očito želi sugerirati autor, novi historicizam, svakako, može biti od pomoći. Unutar tog okvira, ovaj segment rada već se može označiti kao posebno uspješna sintetička slika, o kojoj će meritoran sud moći dati povjesničari kulture i književni historičari.

Otud, i na osnovu ove sažete ocjene, može se utvrditi da je knjiga *Književna prošlost i poetika kulture (Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)* autora dr. Sanjina Kodrića udovoljila svim visokim kriterijima književnonaučnog rada, da je pisana sa sviješću o izgrađenim književnoteorijskim i književnohistorijskim standardima, te odaje autora zavidne teorijske kulture i interpretatora opredijeljenog za književnohistorijske sinteze, što uopće ne čudi zna li se da je Kodrić jedan od naših najznačajnijih književnih proučavalaca mlade generacije. Dr. Sanjin Kodrić stoga nije tek puki *theorós* formalnog svijeta književnog teksta i naučnog diskursa, nego spoznajnim sredstvima kojima raspolaže nastoji povezati istinu teorije novog historicizma (*alétheia*) s neistinitošću ljudskih, smrtnih interpretacija svijeta bosanskohercegovačke književnosti (*dóxai*). Zbog svega ovog te zbog njenih drugih vrijednosti koje je bilo teško sažeti u ovom kratkom prikazu, knjigu *Književna prošlost i poetika kulture (Teorija novog historicizma u bosanskohercegovačkoj književnohistorijskoj praksi)* autora dr. Sanjina Kodrića s izrazitim zadovoljstvom predlažemo za objavljivanje, čvrsto uvjereni da će, kao i drugi Kodrićevi radovi, predstavljati važan doprinos našem ukupnom književnoznanstvenom mišljenju i istraživačkom radu te da će pronaći svoje čitatelje u širokom recipijentskom nizu – od naučnika i istraživača u oblasti književno-kulturnih proučavanja, pa do studenata različitih humanističkih disciplina i svih onih koji se na bilo koji način zanimaju kako za metodološka pitanja savremene znanosti o književnosti, tako i za pitanja historije književnosti i književnog života BiH. Važnost knjige, konačno, potvrdit će i autoritet njenog izdavača – Slavističkog komiteta BiH.

Recenzenti:

Prof. dr. Nihad Agić
Prof. dr. Enes Duraković
Prof. dr. Fahrudin Rizvanbegović

Sarajevo, 1. 2. 2010.